

Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural

*Extret de la Revista Andorra editada pel Consell General els anys
1956, 1957, 1958, 1959 i 1960-1961*

MATÈRIES

1. *Filologia Romànica*
 - a) Cursos pràctics de llengües romàniques
Profes. Casas, Baiche, Duró, Le Toteser, Palau, Plana
 - b) Lingüística
Profes. Griera, Marsà, Allières, Sanmartí
 - c) Literatura
Profes. Montoliu, Allières, Romeu, Mettrà
2. *Història Pirenaica*
Profes. Pujol, Griffe, Abadal, Reglà
3. *Etnografia i Història d'Art*
Profes. Llobet, Albert, Durliat, Junyent, Benet
4. *Institucions*
Profes. Broens, Font, Forné, Sansa, Espar
5. *Èconomia*
Profes. Gual Villalbí, Baldrich, Montserrat, Vilaró, Reguart
6. *Jaleologia Contemporània*
Profes. Font i Puig, Pop, Gardette, Ramos

FESTES

1. Actes solemniais d'inauguració i de clausura de curs
2. Festival folklòric
3. Festival de música (cant i concerts)
4. Festival de cine «amateur»
5. Festival de teatre
6. Festa de la Mare de Déu de Meritxell, Patrona de les Valls

VISITES

Casa de la Vall
Ràdio Andorra
Monuments romànics i ruïnes històriques
Llocs típics de les Valls

EXCURSIONS

Vall de Satúria i Peguera
Boac de la Rabassa
Llac d'Engolasters, Valls d'Incles
Llac dels Passons, Port d'Envalira
La Sen d'Urgell
Excursió arqueològica a l'Arleège



CURS INTERNACIONAL SUPERIOR D'EXTENSIÓ CULTURAL

ORGANITZAT SOTA L'ALT PATROCINI
DEL MOLT IL·LUSTRE

CONSELL GENERAL DE
LES VALLS D'ANDORRA

DEL 26 AGOST AL 9 DE SETEMBRE

Director:
MONSENYOR ANTONI GRIERA I GAJA
Secretari:
FRANCESC X. SANMARTÍ I BONCOMPTÉ



PRINCIPAT D'ANDORRA
1956

LE MOMENT CULTUREL DE L'ANDORRE



par François X. Sammarti

Le Directeur du Cours International, Mgr. Antoni Guixa au cours d'une réunion.

S i nous posons la question suivante "Quel est le moment culturel de l'Andorre?" ce n'est pas que nous nous laissons entraîner par une prétension ridicule. Il n'y a, en fait, aucun peuple sans culture propre: les Esquimaux, les Chinois ou les Yanquis ont la leur, l'ère de la pierre avait la sienne de même que l'ère atomique. Cependant, il ne fait aucun doute que sur le plan historico-culturel, la capacité créatrice des différents peuples n'a pas été la même. Pendant que chez certains, elle se manifestait sous la forme d'une puissance extraordinaire, chez d'autres, au contraire, elle se limitait à une assimilation plus ou moins heureuse. On peut dire que la culture d'un peuple est le résultat de ses réalisations historiques — religieuses, morales, artistiques, utilitaires—. Elle est plus forte que le temps, que l'espace, que les modes politiques et que les frontières. Elle devient le patrimoine de l'humanité et doit toujours être sauvée. Cependant, si l'on peut dire que tous les peuples possèdent leur culture propre, cette affirmation n'est plus valable quand on parle de *l'humanisme*. Celui-ci sous-entend que le peuple a été capable de dépasser une phase primitive, et qu'il y a eu un épanouissement des conditions matérielles de l'existence, fruit généralement de révolutions économiques et sociales intenses: tout ceci culminant par le développement culturel de ce peuple. Nous ne parlerons pas ici de la conception traditionnelle de l'humanisme, déterminée par le moment historique de la Renaissance, mais nous chercherons une définition universelle de ce mot. Nous croyons qu'il faut l'entendre comme un état supérieur de conscience de sa propre culture, chez l'individu et dans la société. Il correspond, en somme, à l'âge de raison des peuples, qui se traduit par leur capacité à la critique objective et à leur indépendance d'esprit.

L'Andorre, comme tous les pays, possède une culture, ou pour mieux dire appartient à une culture, puisque la

sienne fut assimilée. Les facteurs historiques l'unissent à la culture catalane, dont elle est un appendice. Mais elle n'a pas connu jusqu'ici la phase humaniste, telle que nous l'avons définie. Bien que son patrimoine artistique soit considérable, et qu'elle présente une forte personnalité dans ses institutions, on ne peut parler maintenant de l'Andorre comme d'un sujet collectif, capable d'intégrer les différentes manifestations culturelles en une synthèse totale et propre. Dieu seul sait si l'Andorre atteindra cette phase; néanmoins, nous devons reconnaître qu'actuellement il existe des conditions basiques qui justifient les espoirs les plus ambitieux: l'inquiétude de ses hommes les plus représentatifs, capables de s'intéresser aux nuances les plus fines de l'esprit de notre temps, les aspirations d'une jeunesse aux excellentes conditions naturelles pour les études supérieures. D'autre part l'élément matériel est également en pleine évolution; il est le fruit d'une magnifique évolution économique, instrument indispensable pour la mise en marche de la phase culturelle suprême d'un pays, qui est toujours comme origine, selon l'histoire, des mécènes illustres et généreux. Outre ces deux éléments de base, il convient de tenir compte d'autres conditions exceptionnelles: sa situation géographique entre les deux peuples voisins, et le fait que l'Andorre reste actuellement le seul pays de l'ancienne région culturelle catalane, si riche et si ample au point de vue historique, avec une personnalité politique propre et indépendante. Il en résulte pour les Andorrans un grave devoir: celui de recueillir en pleine conscience et en pleine volonté ce précieux héritage culturel.

En admettant le postulat qui fonde le secret de la persévérance et de la prospérité d'un peuple sur la conjonction harmonieuse de la tradition et des exigences de l'actualité, nous aurons la formule idéale qui permettra à un peuple de se protéger, aussi bien contre l'ankylose que produit un attachement trop fort aux cadres rigides du passé, que contre la dissolution de sa personnalité au cours des fluctuations

d'un futur incertain et capricieux. Il est donc de la plus haute importance d'interroger le passé à fin d'y découvrir quelles sont les idées forces qui ont permis à l'Andorre de se maintenir jusqu'à maintenant, rendant parfaitement compatibles son alarisme institutionnel et la plénitude des temps modernes; d'autre part il ne faut pas perdre de vue l'échelle universelle et absolue des valeurs, afin que sa mission historique ne soit pas uniquement impulsée par des stimulants purement biologiques. On ne doit pas oublier que le caractère spécifique de toute tradition culturelle dépend d'une hiérarchisation des valeurs qu'une nation s'est fixée, consciemment ou inconsciemment. L'époque toute récente que nous vivons de vivre, nous montre trop bien à quelles sommes d'abérations sont menés les peuples, quand il se risquent à tergiverser et à déséquilibrer cette hiérarchie.

A notre avis, dans le cas de l'Andorre, il suffirait d'une légère rectification de l'évolution naturelle de la vie dans les Vallées, pour obtenir que l'affection ancestrale des Andorrans à leur tradition chrétienne, qui respecte aussi bien les

co-princes que les us et coutumes du pays, se synchronise avec les exigences de notre époque. C'est à dire qu'il suffirait de l'orienter et de la justifier intellectuellement. En fait, l'avalanche du progrès pose des problèmes qui demandent une grande préparation à ceux qui veulent les résoudre convenablement. Sur le terrain juridique, les techniciens s'accordent à signaler le manque de normes adéquates, ainsi que le besoin d'éclairer au préalable les périodes les plus obscures de son histoire institutionnelle. Au point de vue artistique, des spécialistes renommés citent des trésors précieux qui furent abîmés par l'incurie. Il existe actuellement des instruments très puissants de culture — qu'il ne serait pas opportun d'analyser ici — que l'on pourrait appliquer pour donner aux Andorrans cet important intérêt d'orientation... Nous sommes heureux, cependant, de constater que l'Andorre a tiré d'utiles orientations des enseignements donnés l'été dernier, à l'occasion du cours international de la "Casa de la Vall".

Nous en donnons ci-dessous un compte-rendu:

COURS INTERNATIONAL SUPERIEUR D'EXTENSION CULTURELLE

PRINCIPAT D'ANDORRE 1955

A la Casa de la Vall et du 15 Août au 4 Septembre, eut lieu, sous le haut patronage du Très Illustre Conseil Général des Vallées un cours international d'extension culturelle. Pendant toute sa durée l'Andorre, si pleine de tradition, se transforma en une véritable université d'été. Le Cours était dirigé par Monsieur Antonio Griera, professeur à l'Université de Barcelone, Président du Patronage de San Cugat del Vallès, membre du Consejo Superior de Investigaciones Científicas, et personnalité fort connue dans les cercles linguistiques internationaux. Le Docteur Francisco X. Sannari, professeur à l'Université de Barcelone et Secrétaire de l'"Ateneo Barcelonés" se chargea de l'organisation et fut aidé dans sa tâche, en tant que Secrétaire général, par M. Juan Sana, avocat; par les instituteurs d'Andorre, Messieurs Simeón Duré et Xavier Plana; par les universitaires de la Principauté, Mrs. Vila, L', Montanya, O. Ribes, C. Arcjol, P. Canturri, E. Bragolat, par mademoiselle F. Amigó et les jeunes gens J. Casals, J. Babot, P. Moles, etc.

Ce cours a comme précédents ceux qui, depuis 1931, se sont célébrés tous les ans dans l'Abbaye de San Cugat del Valès, à Vich et à Ripoll. Durant vingt jours, un groupe international de professeurs, fort

connus dans leurs spécialités, ont donné des leçons sur les différentes matières du cours. Celui-ci, auquel assistaient plus de cent élèves, n'est toujours maintenu au niveau scientifique exigé par son importance. On y envisagea, sous tous ses points de vue, l'ensemble de la culture traditionnelle pyrénéenne et l'on fit une glose systématique de ses caractéristiques essentielles: la langue, les institutions juridiques, les fondements historiques, les créations littéraires et techniques, les styles artistiques. Enfin, tout ce qui constitue l'ensemble de la structure spirituelle de la Principauté d'Andorre, et l'objet d'études rigoureuses et le but que l'on s'était fixé en organisant ces cours, c'est à dire, donner aux assistants une connaissance approfondie du pays, de ses coutumes et de sa culture, fut largement atteint.

Une série de visites de monuments artistiques, d'excursions qui permirent de visiter les endroits les plus intéressants et les plus pittoresques du pays, un concert choral merveilleux, donné par la *Capella Classica Polifónica du F.A.D.*, Prix International de Hilversum (Hollande 1955), furent autant de manifestations qui permirent de créer une atmosphère de sympathie et d'intérêt.



La Chapelle Classique Polyphonique du F.A.D., dirigée par le maître Bibó



Une des leçons du Cours

Les séances d'ouverture et de fin du Cours revêtirent une extraordinaire solennité. Elles s'étant placées sous la présidence des autorités des Vallées et furent suivies par un public choisi. La séance inaugurale eut lieu le 15 Août; elle commença par un discours de Directeur Général du Cours suivi de celui du Syndic Général des Vallées, dont nous

reproduisons les textes plus bas. Puis le Secrétaire Général du Cours lut un télégramme adressé, au nom de tous, aux Coprines des Vallées. L'Evêque de la Seo d'Urgell et M. le Président de la République Française, dans lequel ils leur exprimèrent leur attachement. L'ovation prolongée des assistants montra bien qu'ils en approuvaient le texte.

DISCOURS DE MONSIEUR ANTOINE GRIERA

Sigüin les primers paraules de salutació per als Prínceps Sobirans d'aquestes Valls d'Andorra. A. S. E. Mr. Coty, President de la República Francesa, que mira amb simpatia i paternal atenció totes les activitats que contribueixen a l'enaltiment d'Andorra i, d'una manera especial, aquest Cours Internacional d'Entènè Cultural que avui inauguram. Que aquesta mateixa salutació vagi dirigida al Príncep sobirà i mitjà, al Bisbe d'Urgell, l'Excel·lentíssim Dr. Ramon Iglesias, que ve aquí a acceptar tota la nostra recomençaga per l'excel·lent laboriosa i la viva simpatia, que des del primer moment ha tingut per a aquest Cours internacional. També ens cal expressar quant estímov i agraim la colaboració generosa del Consell General de les Valls i, d'una manera especial, del seu Síndic, el Senyor Cairat, Celebrem i agraim la simpatia i colaboració de les entitats econòmiques i dels particulars. Saludem als il·lustres veguers de la Mitra d'Urgell i de França i al Senyor Arciprest, M. Lluís Pujol, i a tots vosaltres, fills d'aquestes Valls que heu donat una acollida tant hospitalària a aquest curs internacional que en aquests moments inauguram.

Quan les ciutats italienes, gràcies als mercaders que traficaven amb l'Europa central, amb l'Orient, amb França, amb el Regne d'Aragó, van reunir riqueses fabuloses, es sentiren protectores de les Arts i de les Ciències. Crearen el Renaixement, que fou una superació del l'Edat Mitjana, un retorn a l'antiguitat grega i romana, que el Cristianisme s'havia incorporat per crear la cultura cristiana i occidental. Les riqueses, el benestar, no poden ésser un fi, com ens ensenya la història de tots els pobles. Són un mitjà per fomentar l'espiritualitat. Les creacions de l'Art i de la Ciència han estat i són en tots els països obra de la riquesa administrada per l'austeritat. Andorra, el Principat d'Andorra, gràcies a la protecció de la Providència, mercès a la situació privilegiada, i, sobretot degut a l'esforç i tenacitat dels habitants d'aquestes valls, s'ha convertit en un meravellós país de l'Europa. Vosaltres, els Senyors Prínceps al davant, el Senyor Síndic i Consellers al seu costat, heu sentit la necessitat de l'espiritualitat. Radio Andorra, d'uns anys ençà, regala bona música a tot el món. I el Principat d'Andorra ha quedat convertit en un petit gran país cosmopolita.

Parè Andorra viu de la Tradició. No li ha cap construcció pirenaica en els antics costums, en l'estructura política-administrativa, jurídica i pena, s'ha conservat com a Andorra. És aquí que viuen pràctiques penitencials que remanten els segles V i VI de l'era cristiana. El Pirineu en l'alta Edat Mitjana fou el centre de contacte entre el món islàmic, de cultura florent, i el món llatí que va donar forma a les institucions jurídiques i socials de la Marca Hispànica. I entorn d'aquesta confluència floreix una cultura meravellosa. És a Sant Bertrand de Comenges on trobam el fogar pirinenc més notable de cultura romano cristiana. És a la Seo d'Urgell on apareix la figura universal i heterodoxa del bisbe Felix, amic d'Alcuí, l'Escola catedral d'Urgell adquireix en els segles IX i X una importància extraordinària. Complicitat amb l'Scriptorium de Santa Maria de Ripoll, el gran fogar de la cultura pirenaica. Mossèn Verdaguier, d'una manera simbòlica, ha cantat *els dos companys*, al do Ripoll i al do Sant Miquel de Cuixà, que en el Pontificat de l'Abat Oliba s'excicaron cap al cel en complicitat amb les mantanyes gegantes, per elevar la pregària dels sants monjos de l'ordre benedictí i propagar la disciplina renascuda de Sant Romuald i de l'Abadia de Cluny. És en aquest Pirineu meravellos, en el gran centre d'Urgell, on la nostra gloriosa llengua catalana, la llengua oficial del Principat d'Andorra, és creada i conreada a principis del segle IX. L'art romànic va tenir en el nostre Pirineu la manifestació més esplendorosa en l'Arquitectura i en la Pintura. Solament ja recordem les meravelloses catedrals de Jaca, de Sant Bertrand de Comenges o de La Seo d'Urgell; les esglésies de les abadies de Sant Miquel de Cuixà, Sant Martí del Congó, Santa Maria de Ripoll, Sant Pero de Comprodon, Sant Joan de les Abadeses; les inenombrables esglésies parroquials aa tot el Pirineu com Sant Miquel d'Engolasters, Santa Maria d'Aneu, Tahull, Bohí, Ager. L'Art cristià té la seva manifestació més admirable en les pintures murals, siguin d'Aneu, Tahull, Bohí o Pedret, i en les inenombrables pintures romàniques custodiades en els Museus d'Art cristià de Vic i de Barcelona, tots ells de procedència pirenaica. Un poema meravellos, el *Cançó de Mossèn Verdaguier*, ha recollit les tradicions del Pirineu, indret on la llegenda floreix i grana la nit de Sant Joan, com la falguera il·luminada per les dels falles de la Vall d'Aneu. Tots els tractadistes de la Història del Dret convenen en què en cap indret d'Espanya i de França el costumari jurídic no és tan vivent i interessant com en el Pirineu i, concretament, com a Andorra.

El breu treball que avui de fer de la transcendència de la cultura pirenaica en diu quines seran les màximes estudades en aquest curs internacional d'extensió cultural superior, organitzat sota l'alt patronatge del Consell de les Valls d'Andorra; llengua i literatura catalana; llengua i literatura occitana; art romànic del Pirineu; Costums, jurídics del Pirineu i especial d'Andorra; història religiosa del Pirineu i visió històrica de les Valls; geografia de les Valls d'Andorra i tradicions populars. Els professors Badià i Sagués, de les Universitats de Barcelona i

Toulouse, investigadors qualificats, juntament amb l'eminent Dr. Sever Pop, Director del Centre Internacional de Dialectologia de Lovaina, donaran les lliçons de lingüística romànica; el Dr. Casas, de l'Institut Menéndez i Pelayo de Barcelona; i el Dr. Brunet, Vicesecretari de l'Ateneu Barcelonès, professoran lliçons de català. El Dr. Manuel de Montoliu, l'hereu de la ciència de la història literària de Menéndez i Pelayo, el Dr. Jordi Rubió, representant aventajat d'una dinastia d'erudits, i el seu deixeble Lluís Colonge, explicaran les lliçons d'història literària. Un dels homes eminents de les ciències històriques de França i del món, l'abbé Griffu, juntament amb l'amic caríssim i gran investigador, el canonge Pere Pujol de La Seu i el Dr. Frederic Udina, Vicedirector de l'Ansiu de la Corona d'Aragó, dissertaran sobre la història civil i eclesiàstica de les Valls d'Andorra i del Pirineu. L'Art romànic de Pirineu serà estudiat pels especialistes més eminents Mgr. Léonard Junyent, Director del Museu d'Art Cristià de Vic; per D. Joan Ainaud, Director del Museu d'Art de Barcelona; per Mr. Durjat, gran especialista de l'Art romànic rossellonès i pirinenc; pel professor Benet, i pel crític i l'art Sr. Angel Marsà. La impartició de la geografía de les Valls d'Andorra serà exposada pel Dr. Llobat, que tots vosaltres coneixeu per l'obra d'aquesta especialitat que ha dedicat a Andorra; les tradicions del Pirineu seran estudiades pel col·laborador de l'Institut de Musicologia del C. S. J. C., Dr. Josep Romeu, i la Prehistòria pel Sr. E. Albert. L'eminent historiador del Dret català, Dr. Josep Font i Rius, de la Universitat de Barcelona, tractarà dels parietges; el Dr. J. Viñala, Registrador de la Propietat, explicarà la significació i la importància dels emphytéus; i, darrerament, l'eminent jurista, Excm. Dr. Josep M.^a de Perceles, Juge d'Apel·lacions de les Valls d'Andorra, donarà la lliçó de clausura del curs, parlant de la institució de l'hereu.

Fills d'Andorra i de tots els pobles que, per uns oïes, cercu universitaris, ciutadans de la gran metròpoli de la ciència, que agerminu tots els pobles i tots els homes, siguu benvinguts; que pugueu recollir fruits abundosos de les ensenyances que homes eminents donaran, per primera vegada, en aquestes Valls, amb competència, amb entusiasme i amb amor a aquesta terra benedida.

DISCOURS DU TRÈS ILLUSTRE SYNDIC PROCUREUR GÉNÉRAL Mr. FRANÇOIS CAIRAT

Senyors i Senyores:

Amb aquest acte inaugurarem avui, a la Casa de la Vall, el Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural, patrocinat pel Molt Illustre Consell General. L'organització d'aquest curs en el nostre petit país és un esdeveniment que nos produeix una íntima satisfacció, car revela, d'una part, la creixent ansia cultural del nostre poble i, de l'altra, l'interès i l'atracció que inspira Andorra als nostres veïns, d'una manera especial als nostres veïns catalans, de l'una banda i l'altra de Pirineu. Comproment-ho així, el Molt Illustre Consell General ha disposat a aquesta iniciativa cultural un acolliment generós i amne reserves.

Creiem sincerament que és el moment propici per a iniciar i fomentar a les Valls aquestes tasques culturals. Potser massa sobradament el progrés ha penetrat en el nostre país en els darrers lustres i la vida andorrana ha experimentat un canvi precipitat, gairebé convulsiu, en l'aspecte material, la qual cosa, si bé ha millorat el nivell de vida dels habitants de les Valls, porta inherent el risc de crear una mentalitat materialista en excés, mancada de les essències espirituals que tota comunitat humana necessita per a sobreviure i que mantenen vigorosament la seva consciència col·lectiva. És doncs de la més gran importància per a Andorra desenvolupar en el cor de les nostres generacions joves l'amor a la nostra benaurada terra i a les nostres tradicions, que l'han mantingut independent durant illorgs segles, sota la banàvola protecció dels nostres estimats veïns; és precis que coneguem la nostra història, des dels seus orígens remots; que aprenguem bé la nostra llengua, la catalana, com més pura millor; que s'informem sobre els nostres usos i costums i el nostre dret; que perseverem en les creences cristianes, que ens llegaren els nostres antecessors; en fi, que no desconeguem les vinculacions de la nostra cultura, per modesta que sigui, amb la dels països veïns, amb els quals hem de mantenir les més estretes i amistoses relacions. Solament així, dotant la joventut andorrana d'aquest sòlid bagatge espiritual, podrem confiar en l'avenir d'Andorra com a poble lliure i independent.



Aspect de la Salle des Sessions de la Casa de la Vall au cours d'une conférence

Aquesta tasca, d'una immensa transcendència per a Andorra, es pot dir que s'inicia amb aquest curs. És comprensible doncs la nostra joia i la nostra entusiasta adhesió a aquesta magnífica manifestació cultural, en la qual col·laboren personalitats i professors competentsíssims en les matèries, que figuren en el sol·lec i extens programa. Llur presència a Andorra, amb aquest fi, és un gran honor per a nosaltres i l'atenció que ens dispensen, en dignar-se participar a aquest curs, mereix el nostre més sincer agraïment. Mereix ara l'honor de presentar-vos les personalitats que componen la Direcció d'aquest Curs: El Director, Monseñor Griera, Professor a la Universitat de Barcelona, President del Patronat de Sant Cugat del Vallès, Membre del Consell Superior d'Investigacions Científiques, és avui una gran figura universal en Filologia Romànica i la màxima autoritat de la Filologia Catalana. La seva obra és immensa entre la qual mereixen especial menció *l'Atlas Lingüístic* i el *Tresor de la Llengua Catalana*, treballs monumentals que poques llengües modernes poden alabar-se de posseir. Conegut i estimat en tot el seu valor en els medis estrangers, ha participat en els diversos Congressos de Filologia Romànica, aportant-hi la seva vasta erudició. A més la seva abnegada labor ha fet escola, a la qual pertanyem avui a través dels mestres de la Filologia Catalana actual. El Secretari General, Doctor Sanmartí, és Professor a la Universitat de Barcelona, especialista en Filologia i en Dret grec, com revelen les seves publicacions, conferències i comunicacions en Congressos Internacionals, sobre filologia, dret i filosofia grega. A més, la seva experiència en les tasques de divulgació cultural, com a Secretari de l'Ateneu Barcelonès, ens permet tenir les més falagueres esperances sobre l'èxit d'aquest curs. El Secretari Adjunt, Doctor Sansa Cominal, advocat, veí nostre de La Seu d'Urgell, al conèixer tots i és un aimat antecessor de les cases d'Andorra.

També ens plau manifestar al nostre agraïment al Molt Il·lustre Conseller Delegat de Turisme, Sr. Bonaventura Armingol, i a la Junta Directiva del Sindicat d'Iniciativa de les Valls d'Andorra, així com a les Comissions Organitzadores Locals, compostes de senyors mestres i de joves estudiants andorranos, per la magnífica col·laboració que han prestat en aquesta ocasió. Per altra part, donem les més expressives gràcies a totes les entitats i particulars que han cooperat amb la seva noble generositat a la celebració d'aquest curs, passant en evidència el seu lloable interès a fomentar la cultura a les nostres Valls. Finalment, expressem la nostra més cordial benvinguda a tots als alumnes forasters, per la simpatia i l'interès que els inspiren les cases de la nostra terra.

Queda obert el Primer Curs Internacional d'Extensió Cultural Superior a les Valls d'Andorra.

Ces différents réunions eurent lieu aux jours et heures fixés par le programme. Il y eut 43 leçons théoriques sur les thèmes proposés par Monseigneur Antonio Griera lors de la séance inaugurale. Il s'agissait vraiment d'un Cours international; en effet, les 23 professeurs appartenant à diverses nationalités, spécialement françaises et espagnoles. Leur présence dans la classe toute flambant neuf de la si vénérable *Casa de la Vall* suffit pour pouvoir augurer les entreprises les plus audacieuses pour l'avenir. En ce qui concerne les élèves, ils étaient pour la plupart andorrans et l'assiduité dont ils firent preuve mérite d'être soulignée. La prédominance de l'élément andorran fut, croyons-nous, providentielle, car elle rend possible la consolidation d'un noyau local; il pourra servir de base à d'autres cours du même genre, qui, nous l'espérons, sera chaque fois plus international sous tous ses aspects. Une bonne partie des cours, dont les extraits et les sélections ont été effectués par leurs propres auteurs, a été publiée dans la première édition de la revue ANDORRA, fruit allégerien de ce cours.

Une très grande partie du programme fut développée sous forme d'entretiens, dirigés par le Secrétaire Général, ou cours desquels on discuta "L'Andorre et le moment culturel actuel". La base de ces entretiens reposait sur une proposition faite par le directeur, proposition dans laquelle il avançait des idées de base à discuter sur un plan rigoureusement abstrait, suivie par des discussions publiques au cours desquelles intervenaient aussi bien les professeurs que les élèves; ces discussions tendaient à obtenir des conséquences d'ordre pratique, d'action et d'orientation culturelle pour les Vallées; grâce à quoi l'on put atteindre le but que se proposait la Direction, à savoir: faire connaître au grand public, de façon progressive, les possibilités que procure aux peuples, et en particulier à l'Andorre, la culture quand elle est authentique. Les sujets des trois entretiens étaient: définir le moment culturel de l'Andorre d'aujourd'hui, donner les idées directrices qui devraient donner une orientation à la naissance du mouvement humaniste andorran, et définir les exigences imposées à une société politique par un problème d'une si grande importance. "Pour la première fois dans l'Andorre, une tribune publique fonctionnera" et la chaleur de son accueil nous permet de former les augures les plus optimistes.

La séance de clôture du cours se déroula le 4 Septembre; elle revêtit la même solennité que la séance inaugurale, avec cependant encore plus de compréhension et d'enthousiasme de la part du public. Celui-ci, en effet, avait tiré le plus grand profit des cours. Au cours de cette séance, le Secrétaire Général lut la Mémoire, puis l'Excellentissime M. Joseph M.^e de Porciles, Juge d'Appel des Vallées d'Andorra,



l'Excellentissime Dr. Joseph M.^e de Porciles, Juge d'Appel d'Andorre, pendant sa conférence

exposa magistralement le thème suivant: "L'institution de l'honneur et son importance sociale", suivie avec la plus grande attention par tous les assistants et saluée d'une chaleureuse ovation.

Nous devons, en toute justice, souligner l'aide importante apportée par la Commission du Patronage, présidée par le Syndic Général, ainsi

que celle des autres membres du Conseil Général, en particulier M. Bonaventura Amengual, Adjudant au Trésorerie, la collaboration du Syndicat d'Initiative, de son Président, M. N. Gualb, et du Secrétaire permanent

- Le Très Illustre Conseil Général des Vallées.
- Le "Crédit Andorran".
- Les "Filles du Mûle Blanc".
- L'Évêque, M. Joseph M.^e de Perceles.
- M. Joaquin Viola.
- La Commission des Filles des Escaldes.
- L'Honorable Quart d'Andorre.
- L'Honorable Quart des Escaldes.
- La F. H. A. S. A.
- La "Casa de Penions per a la Vallada i d'Estalvis".
- Le "Crédit Commercial d'Escaldes".
- "La Hispano-Andorrana".
- La "C. F. Andorran".

M. A. Foré, ainsi que les généreuses contributions de sociétés et de particuliers particuliers. Nous publions, ci-dessous, la liste des donateurs classés en fonction de l'importance de leurs dons.

- M. Manuel Carat.
- M. Ivo Fina.
- "Les Intérêts", de J. Cassal.
- Les "Magazines Andorran".
- M. Bartomeu Rabón.
- M. Pere Puiglobat.
- M. Emili Grau.
- M. Manuel Carjanyer.
- M. Joseph Mas.
- Les "Établissements Pyrénées".
- "Le Hispano-Andorran".
- Mlle. Núria Duran (Borcelona).
- L'Honorable Conde de Sant Julià de Lòria.

RADIO ANDORRA retransmet entièrement et gratuitement la séance inaugurale. Elle fit d'autre part toute la publicité nécessaire, avant et après le cours pour en assurer le succès.

Maintenant qu'il leur est donné de pouvoir regarder avec une certaine perspective l'ensemble des activités développées, la direction et les organisateurs du cours ne peuvent que se féliciter d'avoir, pour la première fois, intéressés les Andorrans, de façon collective, à des œuvres culturelles. Les jours intenses que nous avons vécus, l'intimité et les efforts conjugués mettent en évidence le succès de la tâche entreprise tous ceux qui y ont participé n'ont jamais marchandé leur concours enthousiaste. Il est vraiment fort rare, de trouver un accueil, si authentiquement populaire, à l'œuvre d'un groupe d'intellectuels. Le Conseil Général des Vallées s'est immédiatement intéressé à l'initiative et lui a accordé sans réserve son patronage. Cette intuition de l'organe le plus représentatif de la volonté populaire du peuple andorran a été partagée par tous ses états sans distinction, comme l'attestent les dons que les entités les plus qualifiées, et même les particuliers ont fait pour assurer le succès d'une telle entreprise. Une autre preuve bien sympathique de l'enthousiasme que ce Cours a suscité, fut la collaboration efficace que les jeunes gens et les universitaires andorrans, déjà cités dans cet article, apportèrent au Secrétariat Général, sous l'impulsion des instituteurs. L'orientation et l'ardeur de cet en-

thousiasme sont le meilleur cadeau que la Direction du cours puisse offrir à l'Andorre.

Enfin la bonne amitié et la franche camaraderie de tous, l'effort généreux et la cordialité qui ont toujours présidé aux relations entre les organisateurs, les collaborateurs et le peuple andorran en général, permirent un miracle: qu'il lieu une manifestation culturelle si importante, à tant de kilomètres de distance des centres intellectuels où elles peuvent généralement se développer plus avantageusement. C'est pour cela que ceux qui connaissent un peu la matière, comprendront facilement l'enthousiasme des professeurs de collaborer au cours en lui conférant une catégorie scientifique élevée. L'accueil réservé à cet enseignement est la meilleure preuve de sa réussite. Nous tenons aussi à nous rappeler tous ceux qui avaient accepté sans réserve l'invitation de la Direction, mais qui ne purent se joindre à nous à cause d'un malheur ou d'obligations inéluctables. Nous espérons que l'Andorre saura correspondre à de tels efforts pour faire de cette terre bénie, le lieu qui unisse étroitement les deux grands peuples voisins, auxquels elle doit tant, grâce à l'œuvre d'hommes de bonne volonté et à la magie de l'amour qui, d'après la chanson, n'a pas de frontières.



Le Secrétaire du Cours, Dr. François Sannarell, lisant son Mémoire à la séance de clôture.

CURS INTERNACIONAL SUPERIOR D'EXTENSIÓ CULTURAL

ORGANITZAT SOTA L'ALT PATRONATGE DEL MOLT IL·LUSTRE
CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA

DEL 25 D'AGOST AL 8 DE SETEMBRE

1. *Filologia Romànica*
 - a) Cursos pràctics de català i occità
 - b) Lingüística (Fonètica)
 - c) Literatura
 - d) Comentari de textos medievals
2. *Etnografia*
3. *Història Pirenaica*
4. *Institucions*
5. *Història d'Art*
6. *Qüestions actuals*
7. *Musicologia*
8. *Cineforum*

FESTES

VISITES

EXCURSIONS

Director: MONSENYOR ANTONI GRIERA

PRINCIPAT D'ANDORRA

1957

Informació i inscripcions:

Secretaria del Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural. — Casa de la Vall. — Andorra la Vella
Secretaria de l'Ateneu Barcelonés. — Canuda, 6. — Barcelona
Secretaria de l'Escola Occitana. — 31, rue de la Fonderie. — Toulouse

CURS INTERNACIONAL SUPERIOR D'EXTENSIO CULTURAL

PRINCIPAT D'ANDORRA 1956

per *Francesc X. Sanmartí*

DEL 26 d'agost al 9 de setembre tingué lloc a l'històric saló d'actes de la Casa de la Vall, acreditat ja per a aitals mesters, la nova edició del Curs, que mantingué el seu esperit de sempre: servir l'interès universal de la cultura i, en particular, de la filologia romànica, bo i harmonitzant-los amb la problemàtica específica de les Valls d'Andorra, extraordinàriament interessant, en justa correspondència a la gentilesa amb què, des de bell antuvi, el poble andorrà i el seu Consell General feren pròpia aital iniciativa. Es Andorra —i ja se'n van adonant els andorrans— la cruïlla on convergeixen corrents romànics importantíssims, com el català, l'occità, el francès i el castellà, i constitueix avui, gràcies als avatars de la història, el nucli de catalanitat menys influït de l'una i de l'altra vessant del Pirineu. Això justifica que es prestí una atenció principal a la Filologia Romànica i que el director del Curs sigui precisament un romanista insigne, Monsenyor Antoni Griera, d'un prestigi científic universal que no cal ponderar, el qual prossegueix a Andorra els cursos internacionals de Filologia Romànica donats anteriorment a Vic, Ripoll, Sant Cugat del Vallès, etc.



El Director del Curs, Monsenyor Antoni Griera, sol·licitant les autoritats i el públic.

SOBRE la base del coneixement pràctic d'aquells idiomes romànics fonamentals, facilitat pels ensenyaments dels acreditats professors Casas, Baïche, Le Toiser, els estudis lingüístics es completaren amb lliçons de toponímia pirinenca, crítica dels textos més antics de la filologia catalana i romànica, i estudis monogràfics d'aquelles literatures, a càrrec dels professors Marsà, Griera, Allières i Mettrà. Les lliçons d'història pirinenca, història de l'art i de les institucions, arrodoniren el nucli d'ensenyaments filològics, ocupant el lloc que els correspon dintre d'un esquema històric-cultural, i foren professades pels especialistes Griffè, Reglà, Durliat, Benet, Broens, Font Rius, X. Sansa i Espar. Es comprèn que hom tingué especial interès a considerar aquells aspectes que serven una relació més directa amb Andorra. El moment ideològic contemporani en el seu àmbit occidental i europeu fou considerat per Wurster en sessions seguides d'apassionants col·loquis: Baïche i Ramos oferiren, respectivament, un esquema dels corrents ideològics en els països veïns, França i Espanya. L'interès econòmic immediat del poble andorrà tractà la direcció del Curs de servir-lo amb diverses conferències sobre quatre dels aspectes més importants per a l'economia andorrana: els prats, la ramaderia, les vies de comunicació i l'urbanisme, a càrrec, respectivament, dels tècnics Montserrat, Vitaró, Reguart i Baldrich.

COM a novetats molt importants introduïdes en aquesta edició del Curs, figuren uns selectes programes de musicologia i de cinefòrum. En musicologia s'estudià el madrigal polifònic, la música cervantina, sense que hi manqués l'obligat record de Mozart en el seu centenari, i per fi es donà un esbós històric de la sonata i de la sardana. Les lliçons corregueren a càrrec de l'eminent musicòleg Dr. M. Querol; les il·lustracions musicals i de la música cervantina foren a cura del «Quartet Filarmònic»; la soprano Maria Teresa Fius interpretà una suggestiva autologia de l'obra de Mozart; i el gran violinista polonès Henri Lewkowiak, acompanyat al piano pel mestre l'ere Vallribera, donà uns magnífics recitals a base de sonates selectes dels autors més famosos. Per ço que respecta a la inclusió d'un cursot cinematogràfic, la seva justificació rau en el fet que és un dels vehicles de cultura més eficaces del nostre temps, amb unes possibilitats enormes en els plans ideològic, estètic i pedagògic. Sembla adequat en aquest primer cursot cinematogràfic fer una revisió de les filmo-

La soprano M.^a Teresa Fius.



El «Quartet Filarmònic».





Henri Lewkowitzkz i Pere Vallribera.

El mestre Dr. Miquel Querol.



52

grafics més característiques del nostre temps, exponents de les tècniques més representatives i d'una més acusada influència dins el Principat. La temàtica elegida no ho fou com a consideració de la tècnica cinematogràfica per ella mateixa, sinó com a registre de les dades que el cinema aporta per al millor coneixement de la ideologia i condicions de vida d'un moment determinat de la història de la humanitat. Les cinc sessions previstes compregueren una conferència, il·lustrada per una pel·lícula representativa, i, acabat de la projecció, un col·loqui sobre els extrems que més haguessin interessat al públic. «La producció Independent als Estats Units», «El cinema de post-guerra a França», «Les cinematografies exòtiques», foren tractades per Esteve Basols; «La lluita per l'autenticitat a Itàlia» i els esforços per a «La recerca d'un cinema espanyol», foren analitzats per F. J. de Lasa. Les pel·lícules que es projectaren com a il·lustració típica de cadascun d'aquests temes foren, respectivament, les següents: «L'Ídol de fang», de Mark Robson i Stanley Kramer; «Jocs prohibits», de René Clément; «Itashomon», d'Akira Kurosawa; «Miracle a Milà», de Vittorio de Sica i Cesare Zavattini, i «Benvingut, Mr. Marshall», de Berlanga i Bardem.



El Prof. Dr. Pere Font i Puig, pronunciant la seva lliçó.



El Sr. Síndic-Procurador General, acomiadant-se dels cursistes en l'acte de clausura.

REVESTIREN l'esplendor acostumada els actes d'inauguració i clausura de Curs i els que es celebraren per a festejar el dia nacional d'Andorra, la festivitat de la Mare de Déu de Meritxell. El dia 26 d'agost es celebrà a la Casa de la Vall la Sessió Inaugural, presidida per les autoritats de les Valls. Després de les obligades paraules de salutació del Director del Curs i del Molt Il·lustre Senyor Síndic General, el Doctor Pere Font i Puig, Catedràtic de la Universitat de Barcelona, amb el seu verb precís i eloqüent pronuncià una lliçó magistral sobre el tema «Humanisme i Cristianisme», que fou seguida amb el més viu interès i admiració pel selecte públic que omplena de gom a gom el saló d'actes i que pre-

Aspecte del públic en un dels actes.



mià l'Il·lustre dissertant amb entusiastes aplaudiments. El dia 8 de setembre, festa de la Mare de Déu de Meritxell, la direcció del Curs contribuï a solemnitzar els actes amb què el poble andorrà festeja la seva Patrona, amb un festival de sardanes en els prats de l'ermita. Acabat l'ofici, el mestre Dr. M. Querol, a través de potents altaveus, oferí als romeus una antologia històrica de la sardana, en discs, bo i explicant breument els antecedents i les dades de major interès sobre cadascuna de les peces i de llurs autors. Les diverses peces foren dansades, davant de l'ermita, pels concurrents, i la direcció del Curs es veié obligada a fraccionar l'únic premi assignat, entre les tres colles que havien dansat amb una major precisió la peça de concurs, premi que recaigué en la colla de Les Escaldes. A la nit es celebrà un concert de música clàssica a càrrec del gran violinista polonès H. Lewkowickz, acompanyat al piano pel mestre Pere Vallribera, concert al qual assistiren les primeres autoritats. L'extraordinària qualitat del concert, executat per figures tan eminents, deixà altament complagut el públic, que conserva el millor record d'aquests festivals musicals amb què la direcció del Curs amollona cada any el final de les seves activitats. Al dia següent, a la Casa de la Vall, s'efectuà l'acte de clausura també presidit per les autoritats. Després de la lectura de la Memòria pel Secretari General, el Director del Curs, Monsenyor Antoni Griera, pronuncià un breu parlament de recapitulació dels diversos ensenyaments i experiències viscudes durant aquells dies, exhortant al Consell General i al poble andorrà a donar continuïtat i cim als esforços tan brillantment desenrotllats i que esdevenen tan fecunds per al millorament intel·lectual del poble andorrà. Al final, el Molt Il·lustre Senyor Francesc Cairat, Síndic Procurador General de les Valls, agraf, emocionat, les paraules de Monsenyor Griera i la intensa tasca de tots els qui col·laboraren amb la Direcció, per a fer d'Andorra un puixant focus de cultura.



El replà de l'ermita de la Mare de Déu de Meritxell, en un descans dels concursos sardanístics.

REDUINT a xifres el total dels actes celebrats durant aquesta quinzena, per tal de donar una lleugera idea de la intensa tasca desenrotllada, resulten 87 lliçons, explicades per 27 professors, a desgrat d'alguna absència forçada per imponderables que superaren la bona voluntat dels interessats. Magüficament del Curs foren les excursions, visites a monuments i àpats de germanor entre els cursetistes i els professors, en les quals el companyonatge més cordial anava estrenyent-se progressivament. A aquest efecte escau de consignar, per l'interès llur, l'excursió a l'Arriège, dirigida pel professor Balche, i la visita als monuments arqueològics més importants de les Valls, dirigida per Monsenyor Junyent. Es tota digna d'encomi la protecció que el Consell General de les Valls, a través de la Junta de Patronat, dispensa al Curs. Aquesta Junta, presidida per la Sindicatura, té com a Secretari el President de la Junta de Cultura del Consell General, el Molt Il·lustre Senyor Bonaventura Armengol, i com a Vocals els Consellers Majors de les sis Parròquies, membres també de la Junta de Cultura esmentada. La tasca d'organització, en la Secretaria General, recaigué en el Dr. Francesc X. Sanmartí, molt eficaçment ajudat pels senyors S. Duró, M. Plana, E. Amigó, M. Vila, L. Montanya, O. Ribes, P. Canturri, C. Arajol, E. Bragolat, J. Babot, P. Moles, D. Ubach.

L'ESPLÈNDID Patronat del Consell General és acompanyat pel generós entusiasme dels protectors que amb llurs magnífiques aportacions possibiliten el desenvolupament d'aquesta empresa cultural de tanta envergadura. A continuació donem la relació dels al·ludits protectors, ordenats segons la importància de llurs donatius:

MOLT IL·LUSTRE CONSELL GENERAL DE LES VALLS

"Crèdit Andorrà"

"Fills de Julià Reig"

F. I. A. S. A.

Honorable Quart d'Andorra la Vella

"Banc Agrícola i Comercial"

Mamot Cibrat

Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis

"Crèdit Comercial de Les Escaldes"

In Flier

Reneu Elogenheimer (Barcelona)

"La Hispano Andorrana"

"La Importació de J. Casal"

Imprenta "La Poligràfica" (Barcelona)

"Magatzems Barba"

Josep M. de Porcides

Baronou Rebés

Banqu Riberaigua

Amadeu Rosell

Arnould Saugrà

Honorable Comú de Sant Julià de Lòria

Mamot Cequesic

"Establiments Pyrénées"

Imprenta Yélez

Josep Mas

Miquel Malen

Gil Torres

Antoni Vilanova

Josep Albesa

Josep Descarrega

Francesc Font

Francesc Mirjalba

BANK ANDORRA retransmeté gratitudinament totes les notes que li lliurà la Direcció, abans i durant el curs, contribuint així al seu èxit.

Com deia el Molt Illustre Senyor Síndic General a l'acte de clausura, amb aquesta segona edició del curs es perfila la seva continuïtat. I efectivament, les circumstàncies de tota mena, produïdes durant el seu desenrotllament, han convergit per a fer estrònyor encara més les relacions entre la Junta del Patronat i la Direcció, i per a consolidar el nucli d'alumnat assidu, entusiasta i homogeni, que segueix amb el màxim d'interès totes les lliçons. L'assistència d'element popular andorrà als actes d'interès general fou també nombrosa, i s'ha superat considerablement la protectora adhesió dels establiments superiors de la societat andorrana. I és que, sens dubte, Andorra s'ha adonat de la fecunditat d'aquest esforç tan gros, els resultats del qual bateguen ja en la constitució de la Junta de Cultura en el si del Consell General de les Valls, creada precisament per a estimular i protegir amb un major vigor les més altes empreses culturals i en l'obra magnífica de la publicació de la revista ANDORRA. Així mateix, de l'ample solc obert pel curs han brotat idees admirables com el «Pessebre Vivent d'Engordany» i el «Teatre de la Natura». Gràcies al seu estímul s'han revitalitzat les antigues organitzacions culturals de Sant Julià de Lòria, Les Escaldes i Andorra la Vella. Aquesta floració d'activitats és més que suficient per a acreditar l'eficiència i el valor d'una empresa. No obstant, l'empresa adquireix sentit en quant s'emmarca en el pla universal de la cultura, al conjur dels més alts ideals, i contribueix, així, a l'afirmació més rotunda de la genuïna personalitat del Principat.

CURS INTERNACIONAL SUPERIOR D'EXTENSIÓ CULTURAL

ORGANITZAT SOTA L'ALT PATRONATGE DEL MOLT IL·LUSTRE

CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA

DEL 24 D'AGOST AL 8 DE SETEMBRE

1. *Filologia Romànica*
 - a) Cursos pràctics de català, occità, francès i espanyol
 - b) Lingüística
 - c) Literatura
 - d) Comentari de textos
2. *Cultura Pirenaica*
 - a) Etnografia
 - b) Història
 - c) Institucions
 - d) Història d'Art
3. *Actualitats*
 - a) Ideologia
 - b) Política i Economia
 - c) Ciència aplicada

MUSICOLOGIA
CINEFORUM
FESTES
VISITES
EXCURSIONS

Director: MONSENYOR ANTONI GRIERA

PRINCIPAT D'ANDORRA

1958

Informació i inscripcions:

Secretaria del Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural. — Casa de la Vall. — Andorra la Vella
Secretaria de l'Ateneu Barcelonès. — Canuda, 6. — Barcelona
Secretaria de l'Escola Occitana. — 31, rue de la Fonderie. — Toulouse

CURS INTERNACIONAL SUPERIOR D'EXTENSIO CULTURAL 1957

FRANCESC X. SANMARTÍ

LA tercera edició del Curs Internacional d'Andorra ha aplegat altra vegada en aquest Principat un notable elenc de Professors i especialistes de l'una banda i de l'altra del Pirínen. A l'entorn del Consell Directiu integrat per una representació paritària de facultatius d'Andorra, França i Espanya, han desfilat per la tribuna ja ben acreditada de la Casa de la Vall, 21 Professors que desenvol·laren les diverses matèries previstes en el programa del Curs. Una vegada més el noble mecenatge del Consell General de les Valls i la generosa aportació d'entitats i particulars, entre les quals es destaca la magnífica subvenció de l'Excm. Ajuntament de Barcelona, ha contribuït a la realització d'aquesta obra que té cada dia un eco internacional més gran i un prestigi més sòlid i que promet donar immillorables fruits que faran del Principat, en un avenir pròxim, un primeríssim focus de cultura pirinenca.

Integren la direcció del Curs: Mosenyor Antoni Gricera, Professor de la Universitat de Barcelona, Pre-

sident del Patronat de Sant Cugat del Vallès i Membre del C.S.I.C., amb un prestigi científic internacional en el camp de la filologia romànica que no cal esmentar; el Prof. Dr. Joseph Salvat, Mantenedor de l'Acadèmia dels Jocs Florals de Tolosa, Majoral del Pelibridge i Secretari de l'Escola Occitana; el Professor Marcel Baïche, de la Sorbona, Secretari Adjunt de l'Escola Occitana; el Sr. Marc Vila, advocat i Llicenciat en Ciències Polítiques i Econòmiques; la Senyoreta Elidà Amigó, Llicenciada en Filosofia i Lletres; el Prof. Dr. Francesc X. Sanmartí, de la Universitat de Barcelona i Secretari de l'Ateneu Barcelonès, el qual al front de la Secretaria del Curs fou ajudat eficaçment pels adjunts J. Plana, C. Arajol, J. Arana, L. Moutaña, O. Ribes i D. Ubach.

S'encarregaren de les ensenyances de Filologia Romànica (lingüística, literatura i textos) que foren completades amb cursos pràctics de català i occità; els Professors Marsà, Baïche, Badia, Comas i Romeu; les lliçons sobre Història Pirinenca i Història de l'Art fo-





ren a càrrec dels Professors Reglà, Griffè, Benet, Martinell i Robert. Hom dedicà una atenció especial a les institucions andorranes, que foren explicades i someses a profunda revisió crítica per especialistes tan qualificats com Faus, Ourliac, Sansa, Urgellès i Alegre. Interessants temes d'actualitat foren comentats per Poderoux, Salvat i Estelrich.

Els directius Grieria i Baïche pronunciaren interessants lliçons de Sociologia folklòrica pirinenca. Les sessions de Cine-fòrum foren a càrrec dels senyors Basols i Lasa i els temes de musicologia foren desentotllats per Querol i Dardigna, els quals amb els artistes Comas i G. i R. Tarragó oferiren als cursetistes i al públic en general magnífics concerts de piano, orgue i guitarra, respectivament.

El Curs contribuï a solemnitzar la romeria de Nostra Senyora de Meritxell, Patrona d'Andorra, amb una esplèndida actuació folklòrica en els prats de l'ermita, a càrrec del «Poutou de Tolousos» —«El petó de Tolosa»—, que posà una nota de color a la tradicional festa. Així mateix pronuncià una homilia en occità, durant l'ofici, l'Acadèmic Canonge Joseph Salvat, de la Direcció del Curs.

La sessió inaugural es féu el dia 25 d'agost i estigué presidida per les Autoritats de les Vallis. Després d'unes paraules de salutació del Secretari del Curs i del M. I. Sr. Francesc Cairat, Síndic-Procurador General, dissertà magistralment sobre «Les institucions en la vida dels pobles» l'Excm. Sr. En Ramon Faus, Notari de Barcelona. Així mateix revestí extraordinària solemnitat l'acte de clausura en el qual el membre del Consell Executiu de l'U.N.E.S.C.O., Excm. Sr. En Joan Estelrich, exposà els alts fins que persegueix aquesta benemèrita institució en pro de la difusió de la cultura i del millorament espiritual de tots els pobles



de la Terra. El Sr. Estelrich tingué emocionants paraules per a expressar la seva admiració per l'empresa del Curs Internacional d'Andorra i desinteressadament li brindà ajut. Aquestes dues actuacions, que constituïren les lites terminals del Curs, foren seguides amb el màxim interès pel selecte i nombrós públic que omplienava el saló de la Casa de la Vall i que dedicà als oradors els més entusiastes aplaudiments.

Nota del més gran interès per a l'ulterior desenvolupament del Curs la constituïxé l'ampliació de la participació francesa, tant en la tasca de la Direcció com en la docència. S'hi han incorporat, enguany, personalitats científiques del més alt relleu en el camp del dret, de la literatura, de la prehistòria i de l'economia. Llurs actuacions al costat dels col·legues espanyols, totes elles mereixedores de la més alta estimació, mantingueren l'elevat to intel·lectual del curs, d'acord amb l'aspiració que es perseguíx des del primer moment i amb la seva denominació. El contacte i el tracte afectiu entre les participacions dels dos països veïns, que hom espera poder incrementar amb una presència cada dia més nombrosa de novells valors intel·lectuals andorrans, permet les més falagueres esperances, que indubtablement cristallitzaran en esplèndides realitats, a mesura que el nombre de cursetistes d'aquests països s'incrementi progressivament en les successives edicions. D'altra banda, la comprensiva protecció que les Autoritats andorranes, tant les representatives dels Senyors Co-prínceps, com el Consell General de les Valls, dispensen a aquesta empresa, és el seu millor estímulo. L'elevació dels ideals que perseguim i la noblesa dels fins vers els quals encaminem els nostres passos, així com les grans possibilitats que el Curs ofereix per al millorament d'Andorra, han colpit a la gent responsable d'aquest país, que han vist ben clarament com es realitza la més perfecta comprensió de les tres grans cultures catalana, castellana i francesa en aquestes terres privilegiades.

Oferim, a continuació, la relació dels protectors del Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural 1987, creditors del major agraïment del Molt Il·lustre Consell General.

MOLT IL·LUSTRE CONSELL GENERAL DE LES VALLS

EXCM·LEISSIM AJOUDAMENT DE BARCELONA

Crèdit Andorrà

FIJASA

Fills de Julià Reig

Quart d'Andorra

Banc Agrícola i Comercial

Banca Mora

Miquel Cairat

Caixa de Pensions

Editorial Casull i Vall

Ramon Faus (Barcelona)

Ivo Fiter

La Hispano Andorrana

La Poligràfica (Barcelona)

Bartomeu Robés

Ramon Riberaçgany

Amadeu Rossell

Armengol Sangrà

Jaume Sansa

Joan Urgellés (Barcelona)

Miquel Cerqueda

Establiments Pyrenées

Ricard Fitegenolucor (Barcelona)

Josep Mas (Encamp)

Miquel Mateu (Barcelona)

Pere Puigsubirà

Ingenuita Véllez

Antoni Vilanova

Josep Aldosa

RADIO ANDORRA transmetéu gratuïtament totes les notes que li lliurà la Direcció, abans i durant el Curs.

CURS INTERNACIONAL

ORGANITZAT SOTA L'ALT PATRONATGE DEL MOLT IL·LUSTRE
 CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA



1. Filologia Romànica

- a) Cursos pràctics de català, occità, francès i espanyol
- b) Lingüística
- c) Literatura
- d) Comentari de textos

2. Cultura Pirenaica

- a) Etnografia
- b) Història
- c) Institucions
- d) Història d'Art

3. Actualitats

- a) Ideologia
- b) Política i Economia
- c) Ciència aplicada

MUSICOLOGIA

CINEFORUM

FESTES

VISITES

EXCURSIONS

DEL 23 D'AGOST
 AL 8 DE SETEMBRE

1959

VALLS D'ANDORRA

Director: MONSINYOR ANTONI GRIERA

Informació i inscripcions:

Secretaria del curs Internacional Superior d'Extensió Cultural. Casa de la Vall. — Andorra la Vella



El Prof. Dr. J. M.ª Font i Rius
en la Sessió inaugural.

CURS INTERNACIONAL 1958

FRANCESC X. SANMARTÍ

Com en anys anteriors, va tenir lloc al Principat un curs Internacional d'Estudis Superiors sobre Filologia Romànica, Cultura Pirenaica i Actualitat. Els ensenyaments es professaren a l'acreditada Sala de Conferències de la Casa de la Vall, del 23 d'agost al 8 de setembre. Les matèries bàsiques es distribuïren en set seccions corresponents a Filologia Romànica, Etnografia Pirenaica, Institucions, Ideologia i Política, Economia i Ciència aplicada, Cinefòrum i Musicologia. Com a magnífic complement, figuraren selectes audicions musicals, excursions i visites pels indrets més interessants del Principat.

Pel que respecta a Filologia Romànica, fou considerada en un ample àmbit que comprenia el català, l'occità, el francès i l'espanyol, a base de lliçons pràctiques diàries d'aquests quatre idiomes a càrrec dels professors Dr. Antoni Comas, de la Universitat de Barcelona, pel català i castellà; del Prof. Marcel Baiche, de la Sorbona, per l'occità i pel francès, ajudat pel Mestre de l'Escola Francesa d'Andorra senyor Eduard Rosell. Les lliçons teòriques foren set sobre Geografia Lingüística Pirenaica, a càrrec dels Profs. Monsenyor Antoni Crieria, Dr. Antoni Comas i Marcel Baiche; i quatre lliçons de literatura sobre el tema monogràfic «La poesia lírica contemporània catalana, occitana, francesa i espanyola», a càrrec dels professors Comas, Baiche i Lasserre. Com a colòfol dels ensenyaments filològics, figurà també una lliçó interessantíssima sobre textos litúrgics medievals, a càrrec de Mgr. J. Rius, Arxiver de la Sda. Congregació de Ritus.

Professà dues lliçons sobre Etnografia Pirenaica el Director de l'Institut Francès de Barcelona, Prof. Dr. P. Deffantaines: la primera sobre «L'home i la muntanya»; i la segona sobre «Geografia humana dels Pirineus».

Sobre Institucions, desenrotllaren quatre lliçons el Prof. Dr. Josep M.ª Font i Rius, Degà de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, el qual en la sessió inaugural del curs set dissertà sobre un tema de tanta significació per a les Valls com «La senyoria i sobirania sobre les Valls d'Andorra: dels «Pariatges» a l'«Estat Modern»». El Prof. Dr. P. Vellas, de la Universitat de Toulouse, s'ocupà de «Andorra i el dret internacional»; el Prof. Dr. J. de Malafosse, de la mateixa Universitat, de «Problemes actuals de la codificació de la costum andorrana»; el Professor Dr. J. M.ª Pou de Avilés, de la Universitat de Barcelona, elogià les sessions jurídiques

amb la seva dissertació sobre dret català i dret andorrà. Anafinats coloquis culminaren les esmentades actuacions.

Palpitants qüestions d'actualitat com són «El concepte d'Europa», «Europa i els països endarrerits» i «Europa com a unitat» foren considerades, respectivament pels especialistes S. Millet i Bel, Director de l'Institut d'Estudis Europeus de Barcelona, P. Ponderoux, Delegat d'Agricultura de la Casa d'Algèria a París, i M. Riera Clavellé, Director de *Revista*. Les acurades respostes que aquests conferencians donaren a oportunes interpellacions de l'auditori, augmentaren l'interès d'aquestes sessions.

El Dr. G. Daspet, Director dels Serveis Veterinaris dels Pirineus Orientals, i R. Vilarró, Inspector Veterinari de Rubí (Barcelona), exposaren interessants punts de vista sobre les possibilitats de les indústries pecuàries a Andorra i, concretament, sobre la rentabilitat del bestiar boví. Aquests problemes, de tanta importància econòmica per a les Valls, tingueren un magnífic compliment en la dissertació de M. Vila, Secretari del Consell General de les Valls, el qual considerà «L'Urbanisme i el Dret».

Les sessions de Cinefòrum, en les quals intervingueren E. Bassols i J. Ripoll, destacats crítics barcelonesos, proporcionaren als inscrits ocasió de conèixer importants aspectes tècnics de filologia i agraïdos espais amb la projecció dels selectes films que il·lustraren aquelles explicacions.

Menció molt especial mereixen les set sessions de Musicologia, a càrrec de «Joventuts Musicals Espanyoles de Barcelona», qui oferiren als cursetistes i al públic en general un variat repertori de la més alta qualitat artística, seleccionat entre les obres de clàssics de tots temps, amb interpretacions al piano i audicions de càmera, glossades prèviament amb breus i escacians explicacions tècniques.

Una audició popular a càrrec del «Chors Andorrans» el dia de la inauguració, tingué rèplica magnífica el dia de la clausura amb l'actuació brillantíssima de l'«Orfeó Maresà», completant així el programa musical, que, en conjunt, fou d'una densitat i qualitat extraordinàries.

La vida del curset, que com en anys anteriors realçaren les autoritats de les Valls amb la seva assistència als actes inaugural i de clausura, tingué en aquesta edició un aspecte nou i fervent de vitalitat gràcies a l'organyització d'un campament que fou llar dels cursetistes forasters, i al mateix temps foguera d'entusiasme sempre renovat. Una joventut bullidora i disciplinada el féu marc meravellós d'escenes inol·ludables. Els «foes» de campaments i l'espontània jovialitat dels cursetistes, a tothora donaren al «Prat del Rei» un atractiu únic. La Missa de Campament que s'hi celebrà l'últim dia amb assistència del Molt Illustre Consell General, en pes, presidit pel Síndic Procurador General de les Valls, Molt Illustre Sr. Francesc Cairat, amb assistència dels representants dels Srs. Coprínceps, revestí un esplendor inefable: una gaia jornada que reuní en torn a les banderes d'Andorra, França i Espanya, que onejaven mansament damunt els llargs màstils del campament, un garbell d'homes de bona voluntat. La Missa en mig dels arbres, oïda fervorosament per tots els assistents i festejada amb inspirats motets a càrrec de l'«Orfeó Maresà», fou, sens dubte, l'acte més lluit del curs per la seva confortadora sublimitat i l'abril·lantament que al conjunt donava un sol esplèndid, volant el seus raigs en mig de l'arbreda en busca atanyosa de l'altar, i la verda catifa dels prats... Un banquet per a l'esperit i esplai dels sentits, en un recó ben trobat de les Valls andorranes, tan velles i sempre noves.

Tot plegat féu de la IV edició del «Curs Internacional Superior d'Extensió Cultural» del Principat d'Andorra un conjunt del que bé poden sentir-se satisfets els seus protectors, tan dignament representats per la Junta de Patronat del Molt Illustre Consell General de les Valls, i els seus organitzadors, que s'apreten en torn al Director del Curs, Monsenyor Antoni Griera.



LE COURS INTERNATIONAL 1958

Comme les années précédentes, fut lieu en la Principauté un Cours International d'Etudes Supérieures sur la Philologie Romane, la Culture Pyrénéenne et les Actualités, dont l'enseignement fut professé dans la prestigieuse Salle de Conférences de la Casa de la Vall, du 23 août au 8 septembre.

Les matières basiques furent distribuées en sept sections correspondant à: Philologie Romane, Ethnographie Pyrénéenne, Institutions, Idéologie et Politique, Economie et Science appliquées, Cinéma, et Musicologie. Comme magnifique complément, figurèrent des auditions musicales choisies, des excursions et visites aux parages les plus intéressants de la Principauté.

La Philologie Romane fut considérée sous un vaste champ embrassant à la fois le catalan, l'occitan, le français et l'espagnol, à base de leçons pratiques journalières de ces quatre idiomes données par le Dr. Antoine Comas, de l'Université de Barcelone, pour le catalan et l'espagnol, et le Prof. Marcel Batache, de la Sorbonne, pour l'occitan et le français, secondé par le maître de l'Ecole Française d'Andorre, M. Edouard Rosell, II, et fut sept leçons théoriques sur la Géographie et la Linguistique Pyrénéenne, données par les Professeurs Mgr. Antoine Griera, Dr. Antoine Comas et Marcel Batache, et quatre leçons de Littérature sur le thème monographique: «La poésie lyrique contemporaine catalane, occitane, française et espagnole», enseignés par les Professeurs Comas, Batache et Lasserre. Comme final de l'enseignement philologique figura également une très intéressante leçon sur des textes liturgiques médiévaux, professée par Mgr. J. Riut, Archévêque de la Ste Congrégation des Rites.

Le Directeur de l'Institut Français de Barcelone, Prof. Dr. P. Defontaine, exhorta deux leçons sur l'«Ethnographie Pyrénéenne», la première sur «L'homme et la montagne», la seconde sur «Géographie humaine des Pyrénées».

Concernant les Institutions, le Prof. Dr. José M.^e Font Riut, Doyen de la Faculté de Droit de l'Université de Barcelone, lors de la séance d'inauguration du Cours, disserta sur un thème de haute signification pour les Vallées: «La séigneurie et la souveraineté sur les Vallées d'Andorre des «Pariages» aux temps modernes».

Le Prof. Dr. P. Vellas, de l'Université de Toulouse, traita «Andorre et le droit international»; le Prof. Dr. J. de Malafosse, de la même Université, s'occupa des «Problèmes actuels de la codification de la coutume andorranne»; et le Prof. Dr. J. M.^e Pou de Avilés, de l'Université de Barcelone, clôtura les «Séances juridiques» avec sa dissertation sur le droit catalan et le droit andorran. D'autres idées soulignèrent ces exposés.

Des questions de palpitante actualité telles que «Le concept d'Europe», «L'Europe et les pays arriérés», «Europe comme unité», furent abordées, respectivement, par les spécialistes S. Millet et Bel, Directeur de l'Institut d'Etudes Européennes, de Barcelone, P. Poudroux, Délégué à l'Agriculture de la Maison d'Algérie, de Paris, et M. Riera Clavell, Directeur de «Revistas». Les réponses documentées que les conférenciers firent à d'opportunes interpellations de l'auditoire augmentèrent l'intérêt des dites séances.

Le Dr. G. Daspet, Directeur des Services Vétérinaires des Pyrénées Orientales, et R. Vilari, Inspecteur Vétérinaire de Rubí (Barcelone) exposèrent d'intéressants points de vue sur les possibilités des industries du bétail d'Andorre, et, d'une manière concrète, sur la rentabilité du bétail bovin. Ces problèmes, de si grande importance économique pour les Vallées, eurent un bon complément dans la dissertation de M. Vila, Secrétaire du Conseil Général des Vallées, qui considéra «L'urbanisme et le droit».

Les sessions de «Cinéma», en lesquelles intervinrent les éminents critiques barcelonnais, E. Bassols et J. Ripoll, donnèrent l'occasion aux assistants du Cours de faire connaissance avec d'importants aspects techniques de filmologie, tout en leur procurant une agréable distraction au cours de la projection de films projetés comme illustrations.

Méritaient une mention toute spéciale les sept séances de Musicologie, que les «Jeunes Musiques Espagnoles de Barcelone», qui offrirent aux assistants du Cours et au public

CURSO INTERNACIONAL DE 1958

Como en años anteriores, tuvo lugar en el Principado un Curso Internacional de Estudios Superiores sobre Filología Románica, Cultura Pirrenaica y Actualidades. Las enseñanzas se profesaron en la prestigiosa Sala de Conferencias de la Casa de la Vall, del 23 de agosto al 8 de septiembre.

Las materias básicas se distribuyeron en siete secciones correspondientes a: Filología Románica, Etnografía Pirrenaica, Instituciones, Ideología y Política, Economía y Ciencia aplicada, Cineforum y Musicología. Como magnífico complemento figuraron selectas audiciones musicales, excursiones y visitas a los parajes más interesantes del Principado.

Por lo que respecta a la Filología Románica, fué considerada en un amplio ámbito que comprendía el catalán, el occitano, el francés y el español, a base de lecciones prácticas diarias de estos cuatro idiomas a cargo de los profesores Dr. Antonio Comas, de la Universidad de Barcelona, para catalán y castellano; del Prof. Marcel Batache, de la Sorbona, para occitano y francés; y ayudado por el Maestro de la Escuela Francesa de Andorra, señor Eduardo Rosell. Las lecciones teóricas fueron siete sobre Geografía Lingüística Pirrenaica, a cargo de los Prof. M. Font Riut, Decano de la Facultad de Derecho de la Universidad de Barcelona, y cuatro lecciones de literatura sobre el tema monográfico «La poesía lírica contemporánea catalana, occitana, francesa y española» a cargo de los profesores Comas, Batache y Lasserre. Como colofón de las enseñanzas filológicas figuró también una interesantísima lección sobre textos litúrgicos medievales, a cargo de Monseñor J. Riut, Arzobispo de la Sagrada Congregación de Ritos.

El Director del Instituto Francés de Barcelona, Prof. Dr. P. Defontaine explicó dos lecciones sobre Etnografía Pirrenaica, la primera sobre «El hombre y la montaña», y la segunda sobre «Géografía humana de los Pirineos».

Sobre Instituciones disertaron cuatro lecciones el Prof. Dr. José M.^e Font Riut, Decano de la Facultad de Derecho de la Universidad de Barcelona, quien en la sesión inaugural del cursillo disertó sobre un tema de tanta significación para los Valles como «La señoría y soberanía sobre los Valles de Andorra»; de los «Pariages» a la Edad Moderna.

El Prof. Dr. P. Vellas, de la Universidad de Toulouse, se ocupó de «Andorra y el derecho internacional»; el Prof. Dr. J. de Malafosse, de la misma Universidad, de «Problemas actuales de la codificación de la costumbre andorran»; el Prof. Dr. J. M.^e Pou de Avilés, de la Universidad de Barcelona, trató las sesiones jurídicas con su disertación sobre derecho catalán y derecho andorran. Antiguos coloquios subrayaron dichas actuaciones.

Cuestiones palpitantes de actualidad como son «El concepto de Europa», «Europa y los países atrasados» y «Europa como una unidad» fueron abordadas, respectivamente, por los especialistas S. Millet y Bel, Director del Instituto de Estudios Europeos de Barcelona, P. Poudroux, Delegado de Agricultura de la Casa de Argelia en París, y M. Riera Clavell, Director de «Revistas». Las ciertas respuestas que dichos conferenciantes dieron a oportunos intercalamientos del auditorio aumentaron el interés de estas sesiones.

El Dr. G. Daspet, Director de los Servicios Veterinarios de los Pirineos Orientales, y R. Vilari, Inspector Veterinario de Rubí (Barcelona) expusieron interesantes puntos de vista sobre las posibilidades de las industrias pecuarias en Andorra y, concretamente, sobre la rentabilidad del ganado bovino. Estos problemas, de tanta importancia económica para los Valles, tuvieron un magnífico complemento en la disertación de M. Vila, Secretario del Consejo General de los Valles, el cual consideró «El Urbanismo y el Derecho».

Las sesiones de «Cinéma» en las que intervinieron los destacados críticos barceloneses E. Bassols y J. Ripoll, dieron ocasión a los cursillistas de conocer importantes aspectos técnicos de filmología y gran esparcimiento con la proyección de las selectas películas que ilustraron aquellas explicaciones.

Merced a mención especialísima las siete sesiones de Musicología, a cargo de «Jóvenes Musicales Españolas de Barcelona», que ofrecieron a cursillistas y público en general un variado repertorio de la más alta calidad artística, seleccionando entre obras de los clásicos de todos los tiempos, con interpretaciones al piano y audiciones de cámara y que fueron prece-



El Chorus Andorran.

en général un répertoire varié, de la plus haute qualité artistique, choisi parmi les œuvres des classiques de tous les temps, avec interprétations au piano et auditions de musique de chambre, préalablement commentées en de brèves et précises explications techniques.

Une audition populaire par les «Cœurs Andorrans», le jour de l'inauguration, eut son magnifique pendant, le jour de clôture, avec la brillante participation de l'Orfèu Maresià, complétant ainsi le programme musical qui fut, en son ensemble, d'une densité et qualité extraordinaires.

La Vie du Cours que réhaussèrent, comme les années antérieures, les autorités des Vallées, par leur assistance aux actes d'inauguration et de clôture, acquit, cette fois, un aspect nouveau de forte vitalité grâce à l'organisation d'un campement qui constitua le foyer des assistants étrangers du Cours, et en même temps un grand centre d'enthousiasme fervent. Une jeunesse semillante autant que disciplinée en fit le cadre merveilleux d'incalculables scènes. Les feux de camp et la spontanéité joviale des participants au Cours donnèrent à tout moment un attrait unique au «Prat del Royo». La Messe de campement qui fut célébrée le dernier jour, avec l'assistance du Très Illustre Conseil Général, au complet, présidé par le Synode Procureur Général des Vallées, le Très Illustre Dr. Francisco Còrret, en présence des représentants de M. M. les Co-Princes, revêtit une incomparable splendeur: une bien belle journée qui réunit, autour des drapeaux d'Andorre, de France et d'Espagne, ondoyant suavement au haut des mâts du campement, une pléiade d'hommes de bonne volonté. La Sainte Messe, écoutée fervemment par tous les assistants et célébrée par d'inspirés moines dont se chargea l'Orfèu Maresià, fut, sans aucun doute, la cérémonie la plus brillante du Cours, par sa réconfortante sublimité et la splendeur d'un astre ensablé, filtrant ses rayons à travers le feuillage, en savantes recherches de l'antel, et sur le vert tapis des prés... Un banquet pour l'esprit, et un apaisement pour les sens, en un discret partage des Vallées andorranes, anciennes et toujours jeunes.

Bref, la IV^e célébration du «Cours International Supérieur d'Extension Culturelle de la Principauté d'Andorre» constitua un ensemble de réalisations dont peuvent justement se vanter satisfaits ses protecteurs, si dignement représentés par le Comité de Patronage du Très Illustre Conseil Général des Vallées, et ses organisateurs, groupés autour du Directeur du Cours, Monsieur Antoine Griera.

F. X. S.

Judas de unas glosas que se caracterizaron por su brevedad y síntesis técnica.

Una audición popular a cargo de los «Cœurs Andorrans» en el día de la inauguración tuvo réplica magnífica el día de la clausura con la brillante participación del «Orfèu Maresià», complementando así el programa musical, que, en conjunto, fué de una densidad y calidad que bien pueden calificarse de extraordinarias.

La vida del curso, que como en años anteriores realizaron las autoridades de los Valles con su asistencia a los actos inaugurales y de clausura, tuvo en esta edición un aspecto nuevo y de tanta vitalidad, merced a la organización de un campamento que fué hogar de los cursillistas forasteros, y al mismo tiempo hoguera de entusiasmo siempre renovado. Una juventud bulliciosa y disciplinada le hizo marco maravilloso de inolvidables escenas. Los fuegos de campamento y la espontánea jovialidad de los cursillistas, dieron en todo momento un atractivo único al «Prat del Royo». La Misa de campamento que allí se celebró el último día con asistencia del Muy Ilustre Consejo General, en pleno, presidido por el señor Síndico Procurador General de los Valles, Muy Ilustre señor don Francisco Còrret, con asistencia de los representantes de las señoras Co-Princesas, revistió inefable esplendor: una hermosa jornada que reunió en torno a las banderas de Andorra, Francia y España, que ondeaban suavemente en la alta de los largos mástiles del campamento, una pléiade de hombres de buena voluntad. La Santa Misa oída fervorosamente por todos los asistentes y festejada con inspirados moines a cargo del «Orfèu Maresià», fué, inudablemente, el acto más bello del curso por su confortadora sublimitad, y por la brillantez que daba al conjunto un sol espléndido, filtrando sus rayos en medio de la arboleda en atamosa búsqueda del altar y la verde alfombra de los prados... Un banquete para el espíritu y sazón de los sentidos, en una de las recónditas parajes de los Valles andorranes, que siempre finca la virtud de adovernos salud su foylo inmutable, el encanto de nuevos moines.

En fin, la IV edición del «Cours International Supérieur de Extension Culturelle del Principado de Andorra», constituyó un conjunto de realizaciones que pueden justamente sentirse satisfechos sus protectores, tan dignamente representados por la Junta del Patronato del Muy Ilustre Consejo General de los Valles, y sus organizadores, que se agrupan en torno al Director del Curso, Monsieur Antonio Griera.

F. X. S.



1



2



3



PROTECTORS DEL CURS INTERNACIONAL 1958

CONSELI GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA

VEGUERIA EPISCOPAL

VEGUERIA DE FRANÇA

Ajuntament de Barcelona

«Banc Immobiliari»

Bartomeu Rebés

Ajuntament de Manresa

«Banca Mora»

Comú de Sant Julià

Crèdit Andorrà

Manuel Cairat

Manuel Cerqueda

«Fills de Julià Reig»

Caixa de Pensions

«Establiments Pyrenéus»

F.I.A.S.A.

C. F. Andorrà

Josep Mas

Quart d'Andorra la Vella

«Editorial Casal i Vall»

Miquel Mateu

«Banc Agrícol i Comercial»

Ivo Pitter

«La Hispano-Andorrana»

Josep Aldosa

«La Polígrafa»

Rosend Jordana

RADIO ANDORRA retransmeté gratuïtament totes les notes que li lliurà la Direcció, abans i durant el Cours.

CURS INTERNACIONAL 1955-1960

FRANCESC X. SANMARTI



En els números anteriors d'ANDORRA hem donat la ressenya dels quatre primers Cursos. Les edicions corresponents al 1959 s'havien desenvolupat, poc més o menys, amb les mateixes característiques, encara que amb més maduresa i una participació internacional cada vegada més important. Per això, més que recordar les incidències dels dos últims cursos, creiem oportú oferir al lector d'ANDORRA una sinopsi dels ensenyaments donats desde la fundació del Kurs Internacional, amb la indicació dels professors que han honorat la ja acreditada tribuna de la Casa de la Vall, i de l'any o curs corresponent. Ites com la simple enumeració dels diferents actes sistematitzats sola uns epígrafs, que donen raó d'aquesta empresa en els seus diferents aspectes, per fer-se una idea de la densitat i ambició dels ensenyaments donats. La sequedat de la xifra i de la dada concreta, al nostre entendre, té una virtualitat demostrativa i és molt més eloqüent que cap comentari, a l'hora de ponderar un esforç i els seus resultats. Com es pot veure, en el curt període de quinze dies o poc més per curs, s'han donat unes 160 conferències sobre temes i per especialistes, que deixem ben confiats a l'equíunim judicial del lector, sense comptar els quatre cursos pràctics anuals de català, occità, francès i castellà... Ara bé, el que l'estadística no pot enregistrar és el doll de vida que cada any bull entre les parets de la venerable Sala d'Actes de la Casa de la Vall, que el Kurs Internacional ha descobert i valoritzat com una autèntica aula de cultura pirenaica, única al món, i mare inigualable a Andorra de les manifestacions més nobles de l'esperit. Són ja alguns centenars els cursistes que, des de la fundació del curs, han freqüentat els ensenyaments d'un selecte estol de professors i han tingut ocasió de convivre amb ells a classe, amb occurrents interpellacions, a les excursions, festes i escapades on la curiositat per conèixer Andorra els sollicita.

Hom sap ben bé que res d'això existia a Andorra. El Kurs Internacional té l'honor d'haver provocat al Principat, amb unes manifestacions intel·lectuals i artístiques que desconceia, unes inquietuds que han anat proliferant en empreses disperses, i que van des de planificacions econòmiques i administratives de gran envergadura, fins a manifestacions artístiques, que la popularitat ha fet ben conegudes... Totes tenen una dada, de la que la fundació del Kurs Internacional l'any 1955, és feta indiscutible. L'esforç del M. I. Consell General, a través de la seva Junta de Cultura, ha estat secundat durant aquests anys per les altres autoritats, per prestigioses corporacions, entitats i persones andorranes i forasters. La constant generositat d'aquest grup esplèndid de *protectors* és l'estímul que possibilita el Kurs Internacional, conegut avui ja en els cercles universitaris d'arreu del món. De fet, a Andorra han vingut i venen per fer-se amb la nostra cultura pirenaica i catalana, professors i alumnes dels països veïns i escollides representacions de terres més llunyanes. El nucli, cada dia més fort, dels cursistes forasters va prenent ja a Andorra caràcter de naturalesa i a les Valls veus amigues identifiquen cada any els preparatius del Kurs Internacional amb l'arribada del bon temps.

Fugint de la propaganda fàcil i estrident, el Kurs Internacional arrela i, sense pressa, va succeint-se i aspira a donar-se a conèixer per si mateix. Per això a les planes d'ANDORRA, fruit madur del Kurs Internacional, la Direcció ofereix la conciliància d'aquest pomell de realitzacions que són ja història i vida a l'enssem, com la millor presentalla a tots els protectors, en la persona del President de la Junta del Patronat, M. I. Sr. Francesc Cairat, Síndic Procurador General de les Valls d'Andorra.

En aquest recompte volem dedicar el millor record a dues grans figures desaparegudes ja, i que honoraren el Kurs internacional: el Prof. Dr. Pere Font i Puig i el gran humanista Joan Estelrich. En la Il·lustració gràfica adjunta, espigada del nostre arxiu, recollim, entre d'altres, una imatge de la seva actuació a la Casa de la Vall.

I. FILOLOGIA

I. LINGÜÍSTICA

- ANTONI GRIERA, *Les llengües del Pirineu* (1958).
 ANTONI GRIERA, *La cultura pirenaica reflexada en la llengua* (1955).
 ANTONI GRIERA, *El substrat lingüístic pre-romànic del Pirineu* (1958).
 ANTONI GRIERA, *Afro romànic i ibero-romànic* (1959).
 ANTONI GRIERA, *La llengua basca* (I-II, 1958-1960).
 ANTONI GRIERA, *Lexicografia Basca* (1960).
 ANTONI GRIERA, *Origen de les llengües romàniques* (1959).
 SÉVERIN POP, *La paraula «Basilica» en las llengües romàniques* (1959).
 ANTONI COMAS, *Les llengües romàniques* (1958).
 ANTONI COMAS, *El català i el seu domini lingüístic* (1958).
 ANTONI GRIERA, *Factores històrics de l'extensió de la llengua catalana* (1955).

- ANTONI BADIA, *L'evolució de la llengua catalana* (1955).
 ANTONI BADIA, *Els dialectes del català* (1955).
 ANTONI GRIERA, *L'Atlas lingüístic de Catalunya* (1960).
 ANTONI GRIERA, *L'Atlas lingüístic d'Andorra* (I-II, 1958-1960).
 JEAN SÉGUY, *La llengua occitana* (1955).
 MARCEL BAÏCHE, *El domini lingüístic de l'occità* (1958).
 FRANCESC MARSÀ, *Toponímia del Pirineu Oriental* (I-II, 1956).
 ANTONI GRIERA, *Toponímia d'Andorra* (1955).

CURSOS PRÀCTICS DE:

- Llengua catalana*, Profs. CASAS HONRS, MARSÀ, COMAS, COLON i GONZÁLEZ OLLÉ.
Llengua occitana: SÉGUY, SALVAT, BAÏCHE, LASSÈNE i ALLIÈRES.
Llengua francesa: SÉGUY, BAÏCHE, LE TOISIER i ROSELL.
Llengua castellana: CASAS HONRS, MARSÀ, COMAS, GONZÁLEZ OLLÉ i BAJONA.

2. LITERATURA

PIERRE CESSAGUET, *L'epopeia francesa* (I-III, 1959).
 GERMA COLON, *L'epopeia castellana* (1959).
 GERMA COLON, *Les cròniques catalanes* (1959).
 JORDI RUBIO, *La prosa catalana de l'edat mitjana* (1955).
 ANTONI COMAS, *Els trobadors* (I-IV, 1957).
 JORDI RUBIO, *La poesia catalana de l'edat mitjana* (1955).
 JOAN RUIZ CALONJA, *Fets i figures de la Renaixença* (1955).
 JOAN RUIZ CALONJA, *Del segle XIX al XX: tendències literàries* (1955).
 JOSEP ROMEU, *Les lletres catalanes del nostre temps* (I-II, 1956).
 ANTONI COMAS, *La poesia lírica catalana contemporània* (1958).
 JEAN NÉLET, *Literatura occitana* (I-II, 1955).
 JOSEF SALVAT, *Les poésies occitane* (1957).
 JEAN AILLÈRES, *Mistral i la renaixença literària occitana* (I-II, 1956).
 MARCEL BAICHE, *En el centenari de «Miraval»* (1959).
 P. LABERGE, *Antologia lírica occitana* (I-II, 1960).
 MARCEL BAICHE, *La poesia lírica francesa contemporània* (1958).
 ANTONI COMAS, *La poesia lírica castellana contemporània* (1958).
 MARIA L. CATTARINI, *La poesia en el «Rit» de la Plutas auai* (1960).
 MARIA L. CATTARINI, *Un precursor de la poesia contemporània italiana: Leopardi* (1960).
 JACQUES METTRA, *La novel·la francesa actual* (I-I, 1956).
 JOSEP ROMEU, *La llegenda del comte Arnau* (1955).
 FERRAN GONZÁLEZ OLLÉ, *Influència de la literatura francesa sobre l'espanyola* (I-II, 1960).

3. TEXTOS

ANTONI GRIERA, *L'acte de Consagració de la Seu d'Urgell i les Hòmites d'Organyó* (1956).
 JOSEP ROMEU, *Explicació de textos medievals* (I-IV, 1957).
 JOSEP M.ª RIUS, *Textos litúrgics medievals* (I-II, 1958-1959).

II. CULTURA PIRENAICA

4. GEOGRAFIA I ETNOGRAFIA

PIERRE DEFFONTAINES, *L'home i la muntanya* (1956).
 PIERRE DEFFONTAINES, *Geografia humana dels Pirineus* (1958).
 SALVADOR LLOBET, *Les Valls d'Andorra* (1953).
 SALVADOR LLOBET, *La vida d'Andorra* (1953).
 SALVADOR LLOBET, *La Casa i el Treball a Andorra* (I-II, 1956).
 ANTONI GRIERA, *Sociologia folklòrica pirenaica* (I-II, 1957).
 MARCEL BAICHE, *Sociologia folklòrica pirenaica* (III-IV, 1957).

5. HISTORIA

ESTÈVE ALBERT, *Prehistòria de les Valls Pirinenques* (I-II, 1955).
 JOAN MALLOQUER DE MOTES, *La formació dels pobles pirinencs* (1960).
 JOAN MALLOQUER DE MOTES, *El camí del Segre en l'època primitiva* (1960).
 JOSEP M.ª MIJÀS, *Els musulmans al Pirineu* (1959).
 FREDERIC UDENA, *Els primers temps de la reconquesta pirenaica* (1955).
 PÈRE PUJOL, *Els orígens de la senyoria episcopal d'Andorra: I. Andorra carolíngia (s. IX)* (1955).
 PÈRE PUJOL, *Els orígens de la senyoria episcopal d'Andorra: II. Els predis comtals suport primitivem de les relacions amb la mitja* (1955).
 ELIE GRIFFE, *La metropolí narbonnais als segles X i XI* (1955).
 JOAN REGLA, *Els comtes d'Urgell* (I-II, 1957).
 PÈRE PUJOL, *Els bisbes i els comtes d'Urgell i de Cerdanya* (1956).
 ELIE GRIFFE, *Els comtes de Foix* (I-II, 1957).
 ELIE GRIFFE, *Els comtes de Toulouse* (I-II, 1956).
 JOAN REGLA, *El bandolerisme i la política pirenaica durant els segles XVI i XVII* (I-II, 1956).
 JOSEP M.ª GUILERA, *Recull bibliogràfic sobre Andorra* (I-II, 1960).

6. INSTITUCIONS

RAMON FALS, *Les institucions en la vida dels pobles* (1957).
 JOSEP M.ª FONT I RIUS, *Les antigues institucions de la regió pirenaica* (1955).
 MICHEL BROGNS, *Reminiscències orioltiques i frunques al Pirineu* (I-II, 1956).
 JOSEP M.ª FONT I RIUS, *Els orígens del Cosenyoriu andorrà* (1955).
 JOSEP M.ª FONT I RIUS, *Senyoria i sobirania sobre les Valls d'Andorra dels Pirineus a l'Edat Moderna* (1956).
 JOSEP M.ª FONT I RIUS, *Precedents medievals de les actuals institucions andorranes* (I-II, 1956).
 ANTONI FORNÍ, *L'organització administrativa i judicial de les Valls* (1956).
 JAUME SANSÀ, *El procediment criminal andorrà* (1957).





JOAN ALGERE, *El procediment civil andorrà* (1937)
 FERRE VILLAS, *Andorra i el Dret Internacional* (1940)
 JEAN DE MALAFOSSE, *Evolució de la propietat al Pirineu* (I-II, 1909)
 J. M. DE LA MOUTTE, *Contractes d'aventurers al Pirineu* (I-II, 1959)
 JOAQUIN VIELLA, *Institucions patrimonials col·lectives a les Valls d'Andorra* (I-II, 1955)
 XARREI SANGA, *La propietat immobiliar a Andorra* (1956)
 JOAN UNGUILLER, *La clandestinitat, nota típica del dret immobiliar andorrà* (1957)
 RAMON FARRÉ, *La seva influència en el dret andorrà* (1957)
 JOSEP M. DE PUIGARBAU, *La instauració de l'herència i la seva influència social* (1957)
 JOSEP M. DE PUIGARBAU, *Dret canònic i dret andorrà* (1958)
 PAU CHURRIARRE, *Les condicions actuals de la vida a Andorra i el Dret* (I-II, 1957)
 JEAN DE MALAFOSSE, *Problèmes actuels de la réalisation de la coutume andorraine* (1958)

V. ART

ROMÁN ROBERT, *Les pintures rupestres de l'Ariza* (I-II, 1937)
 CÉSAR MARIÑEL, *Monuments pre-romànics de les Valls* (1952)
 MARCEL DURLIAT, *Primera manifestacions de l'ocellisme romànic a Sant Roselló* (1955)
 EDUARDO JUVENET, *L'arquitectura romànica del Pirineu* (I-II, 1955)
 MARCEL DURLIAT, *Sant Bartomeu de Comeros i Sant Miquel de Lladà* (I-II, 1956)
 EDUARDO JUVENET, *Ripoll i Sant Joan de les Abadesses* (I-II, 1956)
 MARCEL DURLIAT, *L'ocellisme romànic a la Vall de Lladà* (1955)
 RAFAEL BENET, *La pintura pre-romànica andorrana* (1956)
 JOAN AMARAL, *La pintura romànica sobre fusta* (1955)
 JOAN AMARAL, *La pintura al fresc de l'època romànica* (1955)
 RAFAEL BENET, *Alguns pintors d'Andorra* (I-II, 1955)
 RAFAEL BENET, *El artístic descobriment pictòric a les Valls* (1957)
 ANGLA MARRA, *El romànic, art d'expressió* (1955)
 ANGLA MARRA, *Elements abstractes de la pintura romànica* (1955)

III. ACTUALITATS

8. HISTÒRIA

FRANCESC SERRADELL, *Andorra i l'evolució moment cultural* (I-II, 1955)
 I. PÉREZ VÍDOR, *L'UIG, l'Humanisme i el Cristianisme* (1956)
 JACQUES DORVILLE, *Humanisme i llibertat* (I-II, 1960)
 DANIEL VÍDOR, *Percepcions del món oriental i occidental* (1956)
 J. JOAN ESTELERICH, *La U.N.E.S.C.O. i les zones antigones*
 MARCEL RIZZO, *Latinitat i U.N.E.S.C.O.* (I-II, 1959)
 DANIEL RIBAUD, *Los directivos intelectuales españoles del último tiempo* (1956)
 JAYMADOR MILLET, *Praxiologia sobre el concepte d'Europa* (1956)
 MARCEL RIZZO, *Europa com a unitat* (1958)
 ANTONI WESTER, *La unitat europea* (I-II, 1960)
 ANTONI FORNÉ, *El Petit Pirineu i la Unió Econòmica Europea* (1959)

9. POLÍTICA I ECONOMIA

FERRE VILLAS, *El Mercat Comú* (I-II, 1959)
 JOSEP M. DE PUIGARBAU, *La integració Econòmica Europea i el Dret privat* (I-II, 1959)
 FERRE VILLAS, *Política andorrana* (I-II, 1959)
 FERRE VILLAS, *Europa i els països menys avançats* (1955)
 NERON VILA, *Andorra i el seu desenvolupament* (1959)
 J. ESTELERICH, *Posibilitats d'una moneda pública a les Valls* (1956)
 PAU MONSERRAT, *El nostre plaquisme* (I-II, 1960)
 RAMON VILLARÓ, *La romanista al Pirineu i les noves tècniques* (I-II, 1954)
 RAMON VILLARÓ, *Fossilíferes de les indústries petrolieres a Andorra* (1956)
 CARLOS DANIELI, *El llistat local i la seva realització* (1958)
 JOAN SERRADELL, *Exposició idèntica de les comunitats andorranes* (1956)
 NERON VILA, *La sobirania i el Dret* (1958)
 MARCEL RIBAUD, *El problema romanista d'Andorra* (I-II, 1956)
 ANTONI VILASECA, *L'Organització Sanitària Internacional i Andorra* (1959)

10. MUSICOLOGIA

JOSEP SERRA, *Música medieval* (I-II, 1959)
 MIGUEL QUEROL, *L'antiga escola catalana de muntres* (1957)
 MIGUEL QUEROL, *L'amor i els cançons musicals* (1957)
 MIGUEL QUEROL, *Les polifonies profanes espanyoles* (1957)
 MIGUEL QUEROL, *El musical polifònic* (1956)
 MIGUEL QUEROL, *Cantantes i la Música* (1956)
 MIGUEL QUEROL, *Història de la Santa* (I-II, 1956)
 MIGUEL QUEROL, *El amor de Massat* (1956)

MIGUEL QUIROZ, *Habitat de la mullerina* (1956).
 JONAS BAIGONA, *La ciutat vintimilenària* (I-II, 1960).
 MARCEL DARDIGNA, *La música juevesca contemporània* (I-III, 1957).

Il·lustracions i edicions

Canalla Clàssica Polifònica del F.A.D. (1955).
Quatre Eboronia (1956).
Orfeu Marceà (1958).
Canal Sant Jordi (1959).
Clau Medagal (1960).
Recital per M.ª Teresa Faus (soprano) i Pere Vallibera (piano) (1916).
3 recitals per Henri Lachouette (violí) i Pere Vallibera (piano) (1936).
Recital de guitarra per Gracià i Ramon Torregà (1957).
2 recitals per Marcel Dardigna (piano).
Recital de l'orgue (La Sen d'Ullgell) per Marcel Dardigna i (1) Josep Lluís, Pere (1957).
7 edicions de les cantates Musicals Espanyoles de Barcelona (1958, comentades per M.ª Ismael Vives i Maria Galabardes amb interpretacions per Rella Fàber (soprano), Manuel Gas (piano), Josep Andicó (bassot), Jaume Colomé (clarinet), Joan LL Jordi (violí), Joan Ollé (violí), Jordi Ferré (violí), Lluís Sala (violoncel), Enric Pansa (contrabaix)).
Recital de guitarra per Carmen González (1960).
Il·lustracions amb discs.

H. CINEFORUM

ESTEBE BARRIOS, *La producció cinematogràfica als Estats Units* (1956).
 ESTEBE ALBERT, *El cinema de França i França* (1956).
 JOAN F. DE LATA, *La Itàlia per l'audiovisual i l'òpera* (1956).
 JOAN F. DE LATA, *A la recerca d'un cinema català* (1960).
 ESTEBE BARRIOS, *Les cinematografies espanyoles* (1956).
 ESTEBE BARRIOS, *El fenomen social del cinema* (I-III, 1957).
 JOAN F. DE LATA, *La dona en el cinema* (I-III, 1957).
 JOAN RIBERA, *Noies tècniques cinematogràfiques* (1959).
 ESTEBE BARRIOS, *La formació del públic crític* (1959).
 JOAN RIBERA, *L'espècie humana* (1959).
 JOAN RIBERA, *La imatge en la marfilació del film* (1959).
 JOAN RIBERA, *La pantalla, la música i el noi* (1959).
 ESTEBE BARRIOS, *El gènere, el planejament i el muntatge. L'obra cine-matogràfica Itàlia* (1959).
 LESTER BARNUM, *Les produccions del film* (1960).
 LESTEBE BARRIOS, *L'actor del guion* (1960).
 JOAN RIBERA, *L'època de l'òpera* (1960).
 JOAN RIBERA, *Ahora i ací* (1960).
 JOSEP M.ª OTYROS, *El muntatge* (1960).
 JOSEP M.ª OTYROS, *Música, música i cançons en altres llenguajes* (1960).
 JEAN D'YVONNE, *El públic, el comercial i el crític enfront del film* (1960).
 Aportacions tècniques i altres il·lustrades amb la projecció de films acústics.

PROTECTOR DEL CLURS INTERNACIONAL, 1959

Comitè General de les Valls d'Anderri

Vegueria episcopal	Dr. Fiter
Ajuntament de Barcelona	R. H. A. S. A.
Comitè Andorrà	E.º Hispano-Autòcton
Ajuntament de Manresa	La Poligrafi, S. A.
Editorial Casal i Vall	Quart d'Anderri i la Veïta
Fills de Julià Boig	Comitè de Sant Julià
Antoni Planal	Manuel Cerafina
Banc Agrícola i Comercial	José Mas
Banc d'Indústries	Miquel Mitjà
Banc Cassany	A. Vilanova
Banca Moll	Juan Sanjaugues
Parlament Belès	Pere Pratsoliver
Clava de Penesons	Bosquet Jordana
C. P. Andorrà	José Aldean

El Banc Autòcton refusa el préstec gratuïtament totes les notes que li hauria de dirigir, atès i entrant el curs.

